

Aftenbladets Kronik.

ET FIRTI AARS MINDE

AV
DISTRIKTSCHF JUST BROCH.

Den 28. februar for firti aar siden gik solen rund og straalende op over Jæren. Ganske mot sedvane. Men det var med god grund at den straalte. Ti nu var den kommet den store dag, da Jæderbanen efter fire aars ihærdig arbeide festlig skulde aapnes. Derfor folde ogsaa flaggene sig frit og vakert ut i den friske blæst fra hver en stang i by og bygd fra Stavanger til Egersund. Et litet skaar glæden var det jo, at Hans majestæt kongen ikke kunde møte, men han hadde betet paa det ved at sende sin heitbetrodde mand statsraad m. m. Vogt som sin stedfortræder og til aapningsdag at velgpris sin Hans kongelige høihet prins Oscars fødselsdag. Og det forholet feststemningen hos alle loyale borgere, og loyale var de allesammen den dag. Og der var straalende solskin i alle hjørter og alle sind og solskinnsmil paa alle læber. Dagens kronikeskriverer var

begeistret der de drømte saa vakert om at lokomotivet vil sætte fart i Jærbuen, hvorved der vil virke en mere levende vekselvirkning mellem by- og landsbefolkningen til fremme av husflid og saueavl samt træ- og havedyrking. Og saa dette store: banen vil befri de tusener paa tusener, som aarlig maatte passere Jærens værhaarde kyststrækning for sjøsykens rædselsfulde kvaler, hvilket maatte anses som en stor velgjøring mot menneskeheten. Det var sikkert og visst, Jæderbanen var av største nationale betydning. Ett var ogsaa visst: i en ikke fjærr fremtid vilde Jæderbanens forsettelse til østlandets sollyse egne melde sig som en bydende nødvendighet. Klokken syv morgen lyder de kraftige trengmelhviler paa torvet i Stavanger by. Og litt efter marsjerer borgerkorpset taktfast frem med fane og klingende spil,

og solens straalener leker muntert i stadhauptmandens dragne sverd. Korpset stiller sig en karè fra Ladegaardsveien til den med flag og grønt smykkede jærbanestation. Kjæppe kommandoer lyder, og det blinker i de gamle, gode dunderbesser hver gang der presenteres for den ene eller den anden av de høie herrer, som gaar forbi til stationen — i fuld stas. Ti det var i de gamle gode dager, da statsraad og amtmænd ikke bar sin kaarde forgrøves. Og naar de høie herrer trær ind paa plattformen gaar der belger av bukninger over den skare av glade borgere, som der er samlet som indbudne til festen. Lykenskninger utveksles, munter tale summer, og kl. 8 er alle deltagerne paa plads i de smaa, men koselige kupéer, som prises i høie toner. For opvarming er der sogar sørget ved fot-skamler fylt med varmt vand — ialfald i de kupéer, hvor autoriteterne har tatt plads. Saa fryse paa fotterne skal de høiere vedkommende ikke. Ja, alt er saare godt. Ti det var i de gode gamle dager, da kravene til jærbanens vogner ikke var saa store, og det norske folk var mere haardført. Saa glider toget ut av Stavanger under hurrarop fra den mængde mennesker, av alle aldre og alle

kjøn, som er samlet paa stationen og langs linjen. Det gaar i jevn og verdig fart fra den ene festsmykkede station til den anden. Paa Time staar den unge Jens Lende og hilser rank og stram i sin stationsmester-uniform. Der har han nu staar ved saa godt som hvert eneste tog de firti aar nedgjennemt til han nu er blitt den gamle Jens Lende. Og han vil staar der imorgen ogsaa. Men iovermorgen er han væk. Ti »nu hvil dig borger, det er fortjent. Nu kan Lende si som den svenske stationsmesteren, som naar han var tjenestefri, sat glad og fornøiet paa plattformen og sa naar tog kom: »Se der kommer tog nr. 9, det gir jag fane. Men Lende vil vist aldrig si slikt hverken til tog 9 eller andre, saa levende jærbanerinteressert som han endnu er. Paa alle de festsmykkede stationer staar der tørt med festklædte folk, som mottar toget med høie hurrar. Og bygdens ordforere holder mere eller mindre lange taler i den festlige anledning. Paa dem alle svarer kongens stedfortræder med faa, men velvalgte ord. Toget tar bygdernes autoriteter med sig til Egersund, hvor det kommer efter fire timers fart, kl. 12. Plattformen er fuld av byens glade og glade borgere med sine

spidser. Ogsaa de akjønne Egersundsiensinder er rikt representert — i folkemængden bak indlægningen. Kongens stedfortræder bestiger straks en redtantrukken tribune. I en værdig og kort tale erklærer han Jæderbanen aapnet for almindelig trafik. Hip! Hip! I samme øieblik fæver en elektrisk gnet langs linjen til Stavanger. Mens straks efter Bergenske brigades musikkorps fra torvet her gaar og spiller taktfult og fædrelandsk gjennem alle hovedgater, strømmer i Egersund gjæsterne ut av stasjon og bort til hotel »Jæderens«. Ti heter det i den sang, som blvsunget ved banens 25 aars fest: »Hotellet ventet paa de sultne munde, ti drog man dit og spiste som man kunde. Man mange skaaler drak or siden sa man tak. Hurra for Egersund og al den gammen til Stavanger vi følges nu sammen. Spidsene i Egersund fulgte ogsaa med toget tilbake. Men sagnet vil vite, at de glade egersundsiske borgere gik uten sine spidser til fortsatt fest og glæden stod høit under hotel Jæderens lave take. Ti den gang var der ikke mindste tanker paa nogensomhelst forligning av Egersund. Og utenfor Stavanger station set der i de gode, gamle dager ingen

Asbjørn Kloster, som kunde kaste skygge over gjæsterne som i glad og løftet stemning drog fra stationen til Sparekassens festsal, hvor bordene stod dækket til festmiddag. Omkring dem lyste det ogsaa snart av hvite stive skjortebryster og hvite slipse indimellem uniformer og ordentstjærners glans. Hvorvidt nogen av Stavangers smukke kjøn var med, ja derom tier historien. Det var jo i de gode, gamle dager da man ikke hadde fruer og frøkener blandt byens fædre. Men skal man demme efter hvad der ellers her i landet fandt sted ved lignende festlige anledninger, var saa smykket dog de skjønne festen ved sit nærvær — paa galleriet. Der sat de og saa med fornøiet mine paa hvorledes skabningens herrer spiste og drak. Og naar tidens fylde kom reiste der sig altid en som i høiestemte ord talte for kvinden og idet han sluttet med en tak for at hun idag vilde være tilstedt og med sine straalende blikke ringe ind i vor sind, kastet han øiet op til galleriet, og de skjønne rødmet og smilte og nikket saa smaat igjen, da hurraropene led. Ti i de gode, gamle dager var kvinden endnu blommerens blomme, som kunde fryde sig ved livets solskin og rekelsesduft. Den første taler ved festmiddagen var byfogd Christen,

sen, som dypt beklaget at Hans Majestæt kongen ikke kunde komme til festen ved den for Norges land saa betydningsfulde begivenhet. Men han hadde vist byen den ære at sende det heitagtete medlem av sit raad, statsraad Vogt. Taleren vilde minde om at det norske folk altid i ondt som i godt hadde været sine konger trofast hengivne. Han næret det fromme haab at det monarkiske princip nu var saa fæstet i nordmandens sind at han vilde bli Bernadotterne tro til enden. Leve kongen og den kongelige familie! Hip! hip! Statsraaden takket smukt og værdig som det sømnet sig en av de gode, gamle statsraader. Viceordfører **W**ergesen holdt talen for Stortinget, som ved at gi bevilgning til Jæderbanen hadde git bevis paa at det hadde øie og øre aapent for alt som kunde tjene baade vor timelige og sandelige velfærd. Maa det altid med samme fædrelandssind løse sine opgaver! Hip! hip! Lodsoldermand Natvig talte de fremre gjæster — den de desværre ikke huske hvem alle var eller hette — men byen de den glæde som saadanne at Jæderbanens ingeniører, repræ-

sentanter for Jæderens og Egersunds kommuner samt to byraa- chefer og en kgl. fuldmægtig fra Kristiania, og han vilde i anledningen uttale at Norges sønner nu ikke mere bør sitte med henderne i skjødet og tænke paa ingenting. Forvisset om de andre gjæsters oprigtige deltagelse og samslutning i alt hvad som var priselig og godt for vort dyrebare fædreland, vilde han oprigtig ønske hæder og held for enhver av gjæsterne. Ordforer i Egersund, Rynning, takket paa gjæsternes vegne med en skaal for Stavanger by, den by som hadde likesaa mange kommerselæster som de to kongeriker Belgien og Portugal tilsammen. Hip! hip! Av de mange, mange andre taler kan nævnes at en blev holdt for den besigtigelseskommissjon som nogen dager i forveien hadde faref over banen og fundet alt saare vel. Som alle besigtigelseskommissjoner i de gode, gamle dager altid fandt. Selv naar det like baketter viste sig at saa meget var saare galt. Men det skulde bare manglet at den hadde noget av si, ti aapningsdagen var alt urokkelig fastsat da kommissjonen reiste over banen. For saalen takket kommissjonens for-

mand. Han het **K o n o w** og var fra Bergen, tok derfor selvfølgelig sin nystemte cithar i hænde og bruste i aanden videre, ei alene til hovedstaden, men derfra videre til Trondhjem, saa sørover igjen til Bergen, derefter til Sogn og over de høie fjelde like til Gulbrandsdalen. Først naar landet var omspændt med jærbaand vilde kong Haralds kongetanke helt gaa i opfyldelse. Under stormende jubelrop som næsten aldrig vilde ta ende, satte den teknisk-lyriske bergenser sig ned igjen. Middagen var udmerket i alle henseender. Der er ingen tvil om at menuen var av klasse I med stjerne i en by med kommerselæster langt flere end to av Europas kongeriker. Men dagens kronikeskriverer melder intet derom. De svævet for høit i skyene den dag til at ha sans for de lavere, jordbundne ting. Og i de gode, gamle dager hadde avisene ingen a. disse materialistiske væsener som kaldes reportere. Men mulig hadde »Aftenposten« en korrespondent ved festen, og da er det vel ikke helt usandsynlig at man kan finde menuen i hans referat — hvis nogen skulde ha interesse av den. I den høit loftede glade stemning

fortsatte man til, ja sagnet vil vite like til sol randt op dagen derpaa. Og som saa ofte i de gode, gamle dager ved deslike anledninger, var næchspielet det artigste. Samstundes holdtes der ogsaa belivede middager i Haandverkerforeningen og Den tekniske forening. Og saa holdtes der borgerbal, som kroniken melder var saa vellykket at den finder al grund til at yde balkomiteen de hjerteligste lykønskninger i sakens anledning. Det var ogsaa en fin balkomite. Det kan man se av navnene under indbydelsen. Den hadde en Morgenstjerne i enden, hin amtmand og denne leitnant. Saa endte den sidste dans. Historien var forbi. Forbi! forbi! og det blir jo engang alle historier. Men i den gamle sang fra Jæderbanens 30 aars jubilæum heter det: Gled dig, du grunnende jærbanemand, se vaarsolens smil over Jæderland, se lyngheien gold og myselesten kold paa vike for jærbanens skervold.

Just Broch

